

УДК 330.341.1:658

DOI: 10.31617/visnik.knute.2022(141)04

БОГМА Олена,

д. е. н., професор, професор кафедри економіки та фінансів підприємства Державного торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ORCID: 0000-0002-5637-6010
o.bogma@knute.edu.ua

BOGMA Olena,

Doctor of Sciences (Economics), Professor, Professor of the Department of Economics and Business Finance State University of Trade and Economics, 19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine

ORCID: 0000-0002-5637-6010
o.bogma@knute.edu.ua

ГАНЕЧКО Ірина,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та фінансів підприємства Державного торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ORCID: 0000-0002-1918-3164
i.ganechko@knute.edu.ua

HANECHKO Iryna,

PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics and Business Finance State University of Trade and Economics 19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine

ORCID: 0000-0002-1918-3164
i.ganechko@knute.edu.ua

ЛИМАР Вероніка,

бакалавр зі спеціальності "Міжнародна економіка" Державного торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ORCID: 0000-0001-9334-6980
V.Lymar_FEMP_1_21_M_d@knute.edu.ua

LYMAR Veronika,

Bachelor in "International Economy", State University of Trade and Economics 19, Kyoto St., Kyiv, 02156, Ukraine

ORCID: 0000-0001-9334-6980
V.Lymar_FEMP_1_21_M_d@knute.edu.ua

ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: ЗМІСТ ТА КЛЮЧОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

ECONOMIC POTENTIAL OF THE ENTERPRISE: ESSENCE AND KEY CHARACTERISTICS

Вступ. Особливості ринкових умов господарювання в Україні характеризуються дедалі більшим загостренням конкуренції, технологічними змінами під впливом НТП, мінливістю й непередбачуваністю економічної ситуації (особливо в умовах глобальної пандемії).

Проблема. В умовах глобалізації економіки однією з найбільш актуальних стратегічних проблем суб'єктів господарювання є формування відповідного умовам та можливостям

Introduction. Peculiarities of market economic conditions in Ukraine are characterized by increasing competition, technological changes under the influence of STP, variability and unpredictability of the economic situation (especially in a global pandemic).

Problem. In the context of globalization of the economy, one of the most pressing strategic challenges facing any business entity is the formation of appropriate economic conditions and opportunities

© Богма О., Ганечко І., Лимар В., 2022

Внесок авторів є рівнозначним.

Автори не отримували прямого фінансування для цього дослідження.

Bogma O., Hanechko I., Lymar V. Ekonomichnyj potencijal pidpryjemstva: zmist ta kljuchovi harakterytyky. *Visnyk Kyi'vs'kogo nacional'nogo torovel'no-ekonomichnogo universytetu*. 2022. №1. S. 58-68. [http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022\(141\)04](http://doi.org/10.31617/visnik.knute.2022(141)04)

58

ISSN 1727-9313. ВІСНИК КНТЕУ. 2022. № 1

зовнішнього середовища економічного потенціалу, його ефективне використання й підтримання на необхідному і достатньому з позиції стійкості економічного розвитку підприємства рівні. Зазначене актуалізує доцільність вивчення й встановлення теоретичної сутності поняття "економічний потенціал підприємства".

Мета статті – уточнення змісту поняття "економічний потенціал підприємства" та систематизація основних сутнісних характеристик досліджуваної дефініції.

Методи. Застосовано загальнонаукові та спеціальні методи пізнання: історичний, абстрактно-логічний та порівняння; аналізу і синтезу, аналогії, системного підходу; теоретичного узагальнення і формулювання висновків.

Результати дослідження. Результати аналізу сутності поняття "економічний потенціал підприємства" свідчать про наявність значної кількості думок науковців щодо змісту зазначеного поняття за відсутності єдиного загальноприйнятого визначення. Систематизовано основні наукові підходи до трактування сутності економічного потенціалу підприємства. Досліджено зміст ключових властивостей економічного потенціалу підприємства. З урахуванням результатів проведеного дослідження запропоновано авторське визначення економічного потенціалу підприємства.

Висновки. Враховуючи те, що сутнісні особливості будь-якої економічної дефініції максимально повно виявляються через її властивості, досліджено й охарактеризовано зміст ключових характеристик економічного потенціалу підприємства, до яких віднесено показники динамічності, гнучкості, адаптивності, інноваційності, інтеграції, спрямованості на досягнення мети, складності та синергічності. Уточнено визначення поняття "економічний потенціал підприємства" завдяки врахуванню головних властивостей досліджуваної дефініції, залежності економічного потенціалу підприємства від економічних ресурсів, зв'язків та резервів. Головним індикатором ефективності використання економічного потенціалу визнано чистий прибуток підприємства.

Ключові слова: економічний потенціал підприємства, економічні ресурси, можливості підприємства, резерви.

of the external economic potential, its effective use and maintenance at the necessary and sufficient level of sustainable economic development. Thus, it is important to study and establish the theoretical essence of the concept of "economic potential of the enterprise", which is an important step towards the formation and scientific substantiation of the modern concept of economic potential of enterprises in Ukraine.

The aim of the article is to clarify the content of the concept of "economic potential of the enterprise" and systematization of the main essential characteristics of the studied definition.

Methods. The issues of theoretical substantiation of the object of research are based on such general and special methods of cognition as: historical, abstract-logical and comparison, analysis and synthesis, analogy, system approach, theoretical generalization and formulation of conclusions.

Results. The study of the essence of the concept of "economic potential of the enterprise" allowed to establish the presence of a large number of opinions of scientists on the content of this concept in the absence of a single common definition. Based on the analysis, the main scientific approaches to the interpretation of the essence of the economic potential of the enterprise are systematized. The content of key properties of the economic potential of the enterprise was also studied. Taking into account the results of the study, the author's definition of the economic potential of the enterprise was proposed.

Conclusions. Given the fact that the essential features of any economic definition are most fully manifested through its properties, studied and characterized the content of key characteristics of the economic potential of the enterprise, which included the properties of dynamism, flexibility and adaptability, innovation, integration, goal, complexity and synergies. Taking into account the results of the study, a refined definition of "economic potential of the enterprise" is proposed, which takes into account the key properties of the definition, the dependence of economic potential on economic resources, connections and reserves, and as the main indicator of economic potential.

Keywords: economic potential of enterprise, economic resources, possibilities of enterprise, reserves.

JEL Classification: A14; B10; M20

Вступ. Ринкові умови господарювання в Україні характеризуються дедалі більшим загостренням конкуренції, технологічними змінами під впливом НТП, мінливістю й непередбачуваністю економічної ситуації (особливо в умовах глобальної пандемії) тощо. Все це

обумовлює нагальну потребу раціонального та ефективного використання економічного потенціалу вітчизняними підприємствами, що є головною умовою забезпечення їх довгострокового розвитку, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості.

Проблема. В умовах глобалізації економіки однією з найбільш актуальних стратегічних проблем, що постають перед будь-яким суб'єктом господарювання, є формування відповідного умовам та можливостям зовнішнього середовища господарювання економічного потенціалу, його ефективне використання й підтримання на необхідному і достатньому з позиції стійкості економічного розвитку підприємства рівні. Це актуалізує доцільність вивчення й встановлення теоретичної сутності поняття "економічний потенціал підприємства" (ЕПП) для подальшого формування й наукового обґрунтування сучасної концепції ЕПП.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади ЕПП висвітлено у працях багатьох вітчизняних й зарубіжних науковців, серед них: І. Ажаман, С. Бах, Л. Беззубко, Н. Георгіаді, О. Ємельянов, Р. Каплан, Л. Ліндлар, Д. Нортон, А. Орехова, Ю. Ушкаренко, Н. Штихан [1–5] та ін. У своїх працях дослідники комплексно вивчили як теоретичні аспекти змісту, властивостей, функціональних складових, особливостей формування та зміцнення ЕПП на підприємствах, так і методичні засади, моделі й інструментарій оцінювання ЕПП підприємств. Проте наразі теоретичний базис для формування концептуальних засад ЕПП потребує подальших досліджень, зокрема в площині наукового обґрунтування змісту досліджуваної дефініції.

Метою статті є уточнення змісту поняття "економічний потенціал підприємства" та систематизація основних сутнісних характеристик досліджуваної дефініції.

Методи. Теоретичне обґрунтування сутності поняття "економічний потенціал підприємства" базується на таких загальнонаукових та спеціальних методах пізнання, як: історичний, абстрактно-логічний та порівняння. Для визначення його сутнісних характеристик використано методи аналізу та синтезу, аналогії, системного підходу; для формулювання висновків – метод теоретичного узагальнення.

Результати дослідження. За результатами аналізу наукових публікацій з досліджуваної проблематики виявлено, що й дотепер ЕПП, незважаючи на численну кількість думок науковців щодо змісту зазначеного поняття, не має єдиного загальноновизнаного трактування. Саме тому дослідження сутності ЕПП доцільно розпочати з вивчення того поняття, від якого походить ця дефініція, а саме з аналізу сутності *потенціалу підприємства (таблиця)*.

Таблиця

Еволюція трактування змісту дефініції "потенціал підприємства"

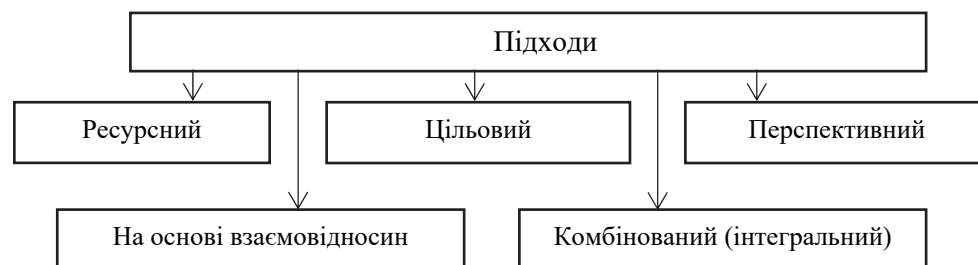
Автор	Рік	Трактування
Л. Абалкін	1981	Узагальнена збірна характеристика <i>ресурсів</i> , прив'язана до місця й часу
О. Олексюк	2001	Максимально можлива сукупність активних і пасивних, явних і прихованих <i>альтернатив якісного розвитку</i> соціально-економічної системи підприємства у певному середовищі господарювання (ситуаційно-ринкова складова) з урахуванням ресурсних, структурно-функціональних, часових, соціокультурних та інших обмежень
М. Коваленко, О. Іванець	2011	Засоби виробництва, кадри, приміщення з певними характеристиками та інші <i>ресурси</i> . Суб'єктивна складова потенціалу підприємства визначається як інтелектуальними та морально-етичними <i>якостями персоналу</i> , так й накопиченим <i>досвідом, знаннями та традиціями</i>
І. Плікус	2012	<i>Можливості</i> підприємства (матеріально-технічні, організаційно-економічні тощо) забезпечувати ефективність виробництва й реалізацію продукції, обумовлені, з одного боку, наявними <i>ресурсами</i> (виробничим потенціалом), а з іншого, – <i>спроможністю</i> підприємства ефективно їх використовувати й відтворювати, його <i>здатністю</i> до подальшої діяльності й розвитку, адаптації до нових умов функціонування (<i>економічний потенціал</i>)
І. Ажаман, О. Жидков	2018	<i>Ресурси, можливості та здатності</i> підприємства до організації його економічної діяльності, досягнення цілей
Т. Савченко	2018	Наявні <i>ресурси</i> , практична <i>діяльність</i> та <i>можливості</i> підприємства щодо виконання конкретних завдань для досягнення окресленого рівня розвитку підприємства з урахуванням умов функціонування підприємства, що постійно змінюються
Р. Алієв	2019	Матеріальні, фінансові та людські <i>ресурси</i> , ефективне формування яких визначає <i>економічний потенціал</i> та забезпечує певний рівень ринкового потенціалу, тобто рівень прибутку від реалізації вироблених економічних благ

Джерело: зведено авторами за [1, с. 23; 6, с. 214; 7, с. 7; 8, с. 116; 9, с. 99; 10, с. 329, 11, с. 57].

Власне "*потенціал*" (від лат. *potentia* – сила, міць) є "сукупністю всіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил, що можуть бути використані у певній сфері, галузі, ділянці; запас чого-небудь, резерв; приховані здатності, сили якої-небудь діяльності, що можуть виявлятися за певних умов" [12]. Як випливає з *таблиці*, у цьому ж ключі переважна більшість науковців трактують й поняття *потенціалу підприємства*: його основу становить сукупність наявних у підприємства ресурсів, які доповнюються можливостями суб'єкта господарювання щодо їх залучення та ефективного використання з метою отримання відповідного результату, задоволення економічних інтересів й створення умов для подальшого розвитку. При цьому виявлено синонімічність у представлених трактуваннях понять "потенціал" та "економічний потенціал" підприємства, адже проведений аналіз не виявив у них відмінностей, проте дав змогу встановити наявність декількох основних підходів до їх розгляду.

Останнім часом набули значного поширення дослідження іншої дефініції, важливої з погляду стійкості економічного зростання й задоволення економічних інтересів підприємства, – *економічної безпеки* – яка розглядається з точки зору критеріїв ефективності використання ресурсів, конкурентних переваг, захищеності потенціалу підприємства та його діяльності [13; 14]. Тому потенціал (економічний потенціал) підприємства відіграє велику роль у забезпеченні необхідного і достатнього рівня його економічної безпеки.

Становлення сучасної концепції ЕПП має багаторічну історію розвитку і характеризується розмаїттям авторських точок зору щодо його трактування, відтак потребує комплексного дослідження. Так, за результатами проведених досліджень вітчизняних та зарубіжних учених, у сферу наукових інтересів яких входить ЕПП, виділено такі основні підходи до його трактування (рисунк).

Основні підходи до трактування дефініції "економічний потенціал підприємства"

Джерело: складено авторами на основі [1–11; 14–20].

Найбільш розповсюдженим є *ресурсний підхід*, який передбачає визначення ЕПП наявних у підприємства сукупних ресурсів, запасів, засобів, джерел, резервів. До прихильників такого підходу можна віднести Б. Плишевського [15, с. 3], А. Тодосійчука [16, с. 64], Ю. Личкина [17, с. 28], А. Цигичко [18, с. 10], Л. Скоробогата [19] та ін. Однак у своїх працях автори занадто спрощують економічний потенціал, зводячи його до простої суми ресурсів, інвестиційних ресурсів (інвестицій) і чисельності працюючих. Так, типовим для цього підходу є визначення Л. Скоробогатої, яка тлумачить ЕПП як сукупність органічно взаємопов'язаних ресурсів та їх здатність забезпечувати основні бізнес-процеси в заданих межах ризику з метою набуття економічних вигод [19]. Однак акцентувати увагу при визначенні ЕПП лише на ресурсах є недоречним, оскільки це звужує досліджуване поняття: важливою є не тільки й не стільки власне наявність ресурсів підприємства, а те, наскільки вони можуть бути системно та ефективно використані.

За *цільовим підходом* науковці визначають ЕПП як здатність підприємства забезпечити отримання відповідного результату (досяг-

нути певної мети). Так, типовим для вказаного підходу є трактування Є. Лапіна, яке відображає реальну, фактичну здатність до створення максимального обсягу матеріальних благ з урахуванням конкретних ресурсних обмежень, збалансованості трудових і матеріальних ресурсів [20, с. 27]. На нашу думку, розгляд ЕПП стосовно досягнення підприємством певних цілей (результатів) дає змогу визначити, наскільки ефективно воно працює. При цьому наголос зміщується на пошук конкретних дій чи методів забезпечення досягнення очікуваних результатів підприємства в економічній сфері, що з позиції визначення економічного потенціалу є недостатньо обґрунтованим.

У межах *перспективного підходу* ЕПП трактується як сукупні можливості підприємства. Типовим прикладом зазначеного підходу є визначення О. Балацького, який розглядає економічний потенціал як сукупні можливості підприємства визначати, формувати і максимально задовольняти потреби споживачів у товарах та послугах у процесі оптимальної взаємодії з навколишнім середовищем і раціонального використання економічних ресурсів [21, с. 532]. Це визначення є досить змістовним, при цьому варто зауважити, що можливості не існують окремо від ресурсів підприємства, адже ці поняття є взаємозалежними: без ресурсів у підприємства немає можливостей задовольняти потреби споживачів і отримувати прибуток, а без можливостей підприємство не може реалізувати свої ресурси.

За підходом до трактування ЕПП *на основі взаємовідносин* основоположним елементом потенціалу є відносини (зв'язки) між елементами підприємства як системи в ході здійснення ним господарської діяльності. Так, на думку М. Чумаченко, економічний потенціал визначається як "відносини, що виникають на підприємстві з приводу досягнення максимально можливого фінансового результату за умови: наявності власного капіталу, достатнього для виконання умов ліквідності і фінансової стійкості; можливості залучення капіталу в обсягу, необхідному для реалізації ефективних інвестиційних проектів; рентабельності вкладеного капіталу; наявності ефективної системи керування фінансами, що забезпечує прозорість поточного і майбутнього фінансового стану" [22, с. 204]. Цей підхід, на нашу думку, не повністю відображає сутність досліджуваного поняття. Економічний потенціал не можна зводити лише до системи відносин на підприємстві, також потрібно враховувати й ресурси підприємства, що використовуватимуться у таких взаємовідносинах. Тобто зазначені відносини утворюються в ході реалізації ресурсів та можливостей підприємства, які є первинними. Отже, розгляд ЕПП лише як форми прояву економічних відносин не надає можливості розкрити сутність досліджуваної дефініції.

І останній, *комбінований (інтегральний) підхід*, описує економічний потенціал підприємства як сукупність його ресурсів та можливостей, якого сьогодні дотримується більшість сучасних науковців.

Типовою для цього підходу є позиція О. Маслака, який стверджує, що ЕПП є складною, динамічною, інтегрованою, взаємопов'язаною та синергічною сукупністю всіх видів його наявних ресурсів і можливостей, включаючи перспективи їх збільшення, що використовуються для досягнення тактичних і стратегічних цілей розвитку підприємства та забезпечення його сталого розвитку [23, с. 37]. На нашу думку, саме такий підхід найбільш повно відображає сутність досліджуваної дефініції, оскільки охоплює не тільки ресурси, але й можливості підприємства щодо їх використання та нарощення, а також наголошує на кінцевій меті, якою може бути досягнення встановлених перед підприємством цілей, відповідної вигоди, забезпечення сталого розвитку підприємства на основі задоволення інтересів не лише підприємства, а й суспільства (з урахуванням того факту, що діяльність підприємства має спрямованість не лише на отримання економічної вигоди, а й згідно з принципами соціальної відповідальності бізнесу реалізується у суспільно корисних напрямках) та ін.

Виокремимо ще один підхід до трактування ЕПП – *системний*, відповідно до якого економічний потенціал слід розглядати як систему – сукупність її окремих елементів та їх взаємозв'язків, які у своїй єдності і забезпечують формування ЕПП, при цьому дуже важливим є саме вплив елементів економічного потенціалу один на одного, їх взаємодія та взаємозумовленість. Тобто йдеться про конкурентоспроможність ЕПП, під якою треба розуміти порівняльну комплексну оцінку стану найважливіших параметрів його окремих складових відносно обраних стандартів (підприємства, конкурентів, ринку або світових аналогів). При цьому в науковій літературі також відсутня єдність поглядів на перелік структурних елементів економічного потенціалу підприємства, що, враховуючи складність та системність досліджуваної дефініції, має бути об'єктом окремого наукового дослідження.

Вивчаючи економічний потенціал підприємства, доцільно дослідити *ключові характеристики (властивості)* зазначеного поняття:

динамічність: параметри життєдіяльності підприємства не є сталою величиною, вони постійно змінюються, так само як і його економічний потенціал. Це зумовлює потребу у проведенні постійного моніторингу й аналізу ЕПП для визначення шляхів його оптимізації й збільшення ефективності використання відповідно до встановлених цілей;

гнучкість та адаптивність виявляється у здатності підприємства реагувати на зміни зовнішнього середовища господарювання через швидкий перерозподіл (трансформацію) ресурсів, резервів, виробничих потужностей. Тобто основою цієї властивості є внутрішній компенсаційний потенціал підприємства, який визначається спроможністю внутрішніх елементів ЕПП до ефективної самоорганізації;

інноваційність: саме інновації – рушій прогресу, тому для будь-якого підприємства є надзвичайно важливим своєчасне запровадження інновацій у склад ресурсів, техніки, технологій, вмінь та навичок

працівників, що є складовими ЕПП, що своєю чергою створює нові можливості для збільшення результативності та ефективності його використання;

спрямованість на досягнення мети передбачає, що підприємство в кожний конкретний момент часу завдяки ефективному використанню сформованого економічного потенціалу орієнтоване на досягнення певних цілей, встановленої стратегічної мети в напрямі покращання параметрів свого економічного стану і конкретних результатів;

інтеграція: ресурси підприємства, які становлять основу його економічного потенціалу (трудові, матеріальні, технічні, фінансові, інноваційні та ін.), не можуть ефективно функціонувати відокремлено. Лише на основі їх оптимального поєднання й несуперечливої взаємодії підприємство може розвиватися й нарощувати свій економічний потенціал (навіть якщо на підприємстві наявне нове високоякісне інноваційне обладнання, але кваліфікація працівників не дозволяє їм з повною ефективністю працювати на ньому, отримуємо ситуацію неефективного використання ресурсів та можливостей підприємства). Тому саме на основі збалансованого поєднання та узгодження елементів ЕПП досягається максимально сприятливий вплив на його рівень та ефективність використання;

складність дає змогу враховувати, що ЕПП формується не лише на основі наявних ресурсів підприємства, які знаходяться у певній кількості на певний момент часу. Він є складною системою, яка також включає наявні у підприємства можливості, сформовану систему взаємозв'язків, резерви стійкості та самовдосконалення;

синергічність: взаємодія, взаємозв'язки і взаємозумовленість між складовими ЕПП є основою його цілісності та структурованості, крім того, вони зумовлюють виникнення нових властивостей і якостей, які початково не є притаманними елементам, що входять до складу економічного потенціалу підприємства.

Таким чином, у межах інтегрального підходу до трактування досліджуваної дефініції *економічний потенціал підприємства* доцільно розглядати як інтегральну характеристику наявних на підприємстві економічних ресурсів, сформованих економічних зв'язків, резервів стійкості та самовдосконалення, можливостей їх ефективного використання для максимально повного задоволення потреб цільового ринку й отримання запланованого рівня чистого прибутку, що забезпечує оптимальне співвідношення між динамічністю, гнучкістю й адаптивністю, інноваційністю, інтеграцією, спрямованістю на досягнення мети, складністю та синергічністю. У запропонованому визначенні встановлено залежність ресурсного потенціалу підприємства не лише від оптимального поєднання та використання окремих видів економічних ресурсів, але й від сформованих на підприємстві зв'язків та резервів,

а головним індикатором ефективності використання економічного потенціалу відповідно до спрямованості підприємства у ринковій економіці визначено чистий прибуток.

Висновки. До ключових характеристик ЕПП віднесено динамічність, гнучкість, адаптивність, інноваційність, інтеграцію, спрямованість на досягнення мети, складність та синергічність.

З урахуванням результатів проведеного дослідження запропоновано уточнене визначення поняття "економічний потенціал підприємства", яке враховує ключові властивості досліджуваної дефініції, залежність ЕПП від економічних ресурсів, зв'язків та резервів. Ключовим індикатором ефективності використання економічного потенціалу визначено чистий прибуток підприємства.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що вони не мають фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не мають відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору. З огляду на те, що автори працюють в установі, яка є видавцем журналу, що може зумовити потенційний конфлікт або підозру в упередженості, остаточне рішення про публікацію цієї статті (включно з вибором рецензентів та редакторів) приймалося тими членами редколегії, які не пов'язані з цією установою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ажаман І. А., Жидков О. І. Теоретичне обґрунтування сутності та властивостей потенціалу підприємства. *Економіка та держава*. 2018. № 2. С. 22-26.
2. Штихан Н. В., Беззубко Л. В. Аналіз економічного потенціалу підприємства. *Збірник наукових праць Донбаської національної академії будівництва і архітектури*, 2019. Вип. 4(18). С. 54-60.
3. Смелянов О. Ю. Потенціал економічного розвитку підприємств: інструментарій та моделі оцінювання: монографія. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2019. 280 с.
4. Орехова А. І. Економічний потенціал підприємства: сутнісні характеристики та структуризація. *Економіка та суспільство*. 2018. № 17. С. 308-113.
5. Ушкаренко Ю. В. Особливості формування економічного потенціалу підприємств у сучасних умовах. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2017. Вип. 1 (93). С. 38-46.
6. Абалкин Л. И. Диалектика социалистической экономики. М., 1981. 351 с.
7. Олексюк О. І. Управління потенціалом акціонерних товариств: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 – Економіка підприємства й організація виробництва. Київ, 2001. 25 с.
8. Коваленко М. А., Іванець О. О. Теоретичне обґрунтування сутності потенціалу підприємства. *Економічні інновації*. 2011. Вип. 45. С. 112-117.
9. Плікус І. Й. Потенціал підприємства, його оцінка й трансформація: економічна та бухгалтерська інтерпретація. *Фінанси України*. 2012. № 4. С. 91-105.
10. Савченко Т. В. Основні підходи до визначення сутності потенціалу підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 6(17). С. 325-330.
11. Алієв Р. А. Сутність поняття "потенціал підприємства" та його складники. *Підприємництво та інновації*. 2019. Вип. 9. С. 54-59.
12. Великий тлумачний словник сучасної української мови; уклад. та гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. Т. VIII. 1728 с.
13. Зубко Т. Л. Генезис поняття "економічна безпека підприємства". *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2021. № 1(135). С. 75-89.
14. Гуляєва Н. М., Вавдійчик І. М. Економічна безпека та стабільне функціонування підприємства. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2017. № 4 (114). С. 79-88.

15. Плышевский Б. Потенциал инвестирования. *Экономист*. 1996. № 3.
16. Тодосийчук А. Научно-технический потенциал социально-трудовой сферы. *Экономист*. 1997. № 12.
17. Лычкин Ю. Потенциал строительного комплекса. *Экономист*. 1997. № 6.
18. Цыгичко А. Сохранение и приумножение производственного потенциала страны. *Экономист*. 1992. № 7.
19. Скоробогата Л. В. Оцінка та технології обліку економічного потенціалу діяльності підприємств: дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04 – бухгалтерський облік, аналіз і аудит. Київ, 2005. 220 с.
20. Лапин Е. В. Экономический потенциал предприятия: монография. Сумы: Университетская книга, 2002. 310 с.
21. Экономический потенциал административных и производственных систем: монография; под ред. О.Ф. Балацкого. Сумы: Университетская книга, 2006. 973 с.
22. Чумаченко М. Г. Економічний аналіз. Київ: КНЕУ, 2001. 540 с.
23. Маслак О. І., Квятковська Л. А., Безручко О. О. Особливості формування економічного потенціалу підприємства в умовах циклічних коливань. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. № 9. С. 36-46.

REFERENCES

1. Azhaman, I. A. & Zhydkov, O. I. (2018). Teoretychne obhruntuvannia sutnosti ta vlastyvoستي potentsialu pidpryiemstva [Theoretical substantiation of the essence and properties of the potential of the enterprise]. *Economy and state*, 2, 22-26 [in Ukrainian].
2. Shtykhan, N. V. & Bezzubko, L. V. (2019). Analiz ekonomichnoho potentsialu pidpryiemstva [Analysis of the economic potential of the enterprise]. *Collection of scientific works of the Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture*. Issue 4 (18), (pp. 54-60) [in Ukrainian].
3. Iemelianov, O. Yu. (2019). *Potentsial ekonomichnoho rozvytku pidpryiemstv: instrumentarii ta modeli otsiniuvannia* [The potential of economic development of enterprises: tools and models of shading]. Lviv: Lvivska politekhnika [in Ukrainian].
4. Oriekhova, A. I. (2018). Ekonomichniy potentsial pidpryiemstva: sutnisni kharakterystyky ta strukturyzatsiia [Economic potential of the enterprise: essential characteristics and structuring]. *Economy and society*, 17, 308-113 [in Ukrainian].
5. Ushkarenko, Yu. V. (2017). Osoblyvosti formuvannia ekonomichnoho potentsialu pidpryiemstv u suchasnykh umovakh [Features of formation of economic potential of enterprises in modern conditions]. *Bulletin of Agrarian Science of the Black Sea Coast*. Issue 1(93), (pp.38-46) [in Ukrainian].
6. Abalkyn, L. Y. (1981). Dyalektyka sotsyalystycheskoi ekonomyky [Dialectics of the Socialist Economy]. Moscow [in Russian].
7. Oleksiuk, O. I. (2001). Upravlinnia potentsialom aktsionermykh tovarystv [Capacity management of joint stock companies]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
8. Kovalenko, M. A. & Ivanets, O. O. (2011). Teoretychne obgruntuvannia sutnosti potentsialu pidpryiemstva [Theoretical substantiation of the essence of the enterprise potential]. *Economic innovation*. Issue 45, (pp.112-117) [in Ukrainian].
9. Plikus, I. I. (2012). Potentsial pidpryiemstva, yoho otsinka y transformatsiia: ekonomichna ta bukhhalterska interpretatsiia [The potential of the enterprise, its evaluation and transformation: economic and accounting interpretatio]. *Finance of Ukraine*, 4, 91-105 [in Ukrainian].
10. Savchenko, T. V. (2018). Osnovni pidkhody do vyznachennia sutnosti potentsialu pidpryiemstva [Basic approaches to determining the essence of the potential of the enterprise]. *Eastern Europe: Economy, Business and Management*. Issue 6 (17), (pp. 325-330) [in Ukrainian].

11. Aliiev, R. A. (2019). Sutnist poniattia "potentsial pidpryiemstva" ta yoho skladnyky [The essence of the concept of "enterprise potential" and its components]. *Entrepreneurship and innovation*. Issue 9, (pp. 54-59) [in Ukrainian].
12. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy [Large explanatory dictionary of the modern Ukrainian language] (2005). V.T. Busel (Ed.). Kyiv; Irpin: Perun. Vol. VIII [in Ukrainian].
13. Zubko, T. L. (2021). Henezys poniattia "ekonomichna bezpeka pidpryiemstva" [The genesis of the concept of "economic security of the enterprise"]. *Bulletin of Kyiv National University of Trade and Economics*, 1(135), (pp. 75-89) [in Ukrainian].
14. Huliaieva, N. M. & Vavdiichyk, I.M. (2017). Ekonomichna bezpeka ta stabilne funktsionuvannya pidpryiemstva [Economic security and stable functioning of the enterprise]. *Bulletin of Kyiv National University of Trade and Economics*, 4 (114), 79-88 [in Ukrainian].
15. Plyshevskiy, B. (1996). Potentsyal investyrovanyia [Investment potential]. *Economist*, 3 [in Russian].
16. Todositychuk, A. (1997). Nauchno-tekhnycheskyi potentsyal sotsyalno-trudovoi sfery [Scientific and technical potential of the social and labor sphere]. *Economist*, 12 [in Russian].
17. Lychkyn, Yu. (1997). Potentsyal stroytelnoho kompleksa [Potential of the construction complex]. *Economist*, 6 [in Russian].
18. Tsyhychko, A. (1992). Sokhraneniye y pryumnozheniye proyzvodstvennoho potentsyala strany [Preservation and multiplication of production potential of the country]. *Economist*, 7 [in Russian].
19. Skorobohata, L. V. (2005). Otsinka ta tekhnolohii obliku ekonomichnoho potentsialu diialnosti pidpryiemstv [Assessment and accounting of economic potential of enterprises]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
20. Lapyn, E. V. (2002). Ekonomycheskyi potentsyal predpryiatyia [Economic potential of the enterprise]. Sumy: Unyversytetskaia knyha [in Russian].
21. Ekonomycheskyi potentsyal admynstratyvnykh y proyzvodstvennykh system [Economic potential of administrative and production systems] (2006). O.F. Balatski (Ed.). Sumy: Unyversytetskaia knyha [in Russian].
22. Chumachenko, M. H. (2001). *Ekonomichnyi analiz [Economic analysis]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
23. Maslak, O. I., Kviatkovska, L. A. & Bezruchko, O. O. (2012). Osoblyvosti formuvannya ekonomichnoho potentsialu pidpryiemstva v umovakh tsyklichnykh kolyvan [Features of formation of economic potential of the enterprise in the conditions of cyclic fluctuations]. *Actual Problems of Economics*, 9, 36-46 [in Ukrainian].

Надійшла до редакції 01.12.2021.

Прийнято до друку 20.12.2021.

Публікація онлайн 24.02.2022.